МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ГО “ВСЕУКРАЇНСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ НАУК
З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ”
МІЖНАРОДНА КАДРОВА АКАДЕМІЯ
UNIVERSIDAD CENTRAL DEL ECUADOR
UNIVERSIDAD TECNOLOGICA ISRAEL (REPÚBLICA DE ECUADOR)
“ANANIA SHIRAKATSI” UNIVERSITY OF INTERNATIONAL RELATION (ARMENIA)

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 8

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 30-річчю МАУП

“Актуальні проблеми модернізації
недержавного сектору освіти в Україні
у контексті світових тенденцій і національної практики”

м. Київ, МАУП, 11 квітня 2019 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2019

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 3 від 27.03.19)

Редакційна колегія:
М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 8: Матеріали Міжнар. наук. конф. "Актуальні проблеми модернізації недержавного сектору освіти в Україні у контексті світових тенденцій і націо нальної практики", 11 квітня 2019 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2019. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2019
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2019

ЗМІСТ

Романенко Є. О., Чаплай І. В.
Становлення та розвиток недержавних закладів вищої освіти в Україні *12*

Бідзюра І. П., Грабовенко Н. В.
Навчальні заклади приватної форми власності в українській системі освіти: історія і сучасність *15*

Головатий М. Ф.
Політико-правова та суспільно-соціальна інституціалізація недержавного сектору вищої освіти в Україні: стан та проблеми вдосконалення *18*

Юлдашев О. Х., Шукюров А.
Договірні відносин у галузі освіти *21*

Лігоцький А. О., Білоус А. О.
Трансформаційні процеси недержавного сектору національної та зарубіжних моделей вищої освіти *26*

Гуменникова Т. Р.
Інвестиції в навчання управлінського та викладацького складу недержавних ЗВО як чинник забезпечення його конкурентоспроможності *30*

Дмитренко Г. А., Головач Н. В.
Питання модернізації недержавної освіти в Україні: змістовний компонент *34*

Вишневський М. В., Діденко С. В.
Інноваційні аспекти викладання у ВНЗ сучасних адміністративно-правових норм діяльності апарату суду *38*

Тітова Н. А.
Стратегія недержавних ЗВО щодо формування інтелектуального потенціалу України в умовах конкуренції на міжнародному ринку освітніх послуг *42*

Мелков Ю. А.
Негосударственное высшее образование: история, перспективы и гуманистические интенции *45*

Сафонова В. Є., Фещенко О. Л.
Вибір конкурентних стратегій у розвитку недержавних закладів вищої освіти на ринку освітніх послуг *48*

Варзарь И. М.
Историолого-субъективные размышления о юбилейном образе МАУП *53*

Попов В. Ж.
Функціонування приватних навчальних закладів в умовах соціальної кризи в Україні у 1917–1920 рр. *57*

Романова Л. В., Романов О. В.
Управління кадровим потенціалом освітніх закладів у контексті розвитку внутрішнього маркетингу *60*

Г. А. ДМИТРЕНКО
д-р екон. наук, проф., зав. каф. УПЕП, НН ІМЕФ МАУП

Н. В. ГОЛОВАЧ
канд. пед. наук, НН ІМЕФ МАУП

ПИТАННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ НЕДЕРЖАВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ЗМІСТОВНИЙ КОМПОНЕНТ

Недержавна освіта є органічною складовою національної системи освіти з лише певною часткою "свободи". Але в цілому діяльність її закладів регулюються рішеннями вищих рівнів законодавчої та виконавчої влади, включаючи Міністерство освіти і науки. В той же час сама управлінська "верхівка" національної системи освіти стає "жертвою" невизначеності стратегії дії всього державно-управлінського механізму в рішенні питань модернізації України на демократичному фундаменті. А тому сьогодні надвелика увага в реформації освіти приділяється другорядним питанням, які мало сприяють підвищенню дійсної якості трудового потенціалу держави, а саме реформи здійснюється в наш час безсистемно і безпорадно.

В цьому контексті недержавна освіта може (повинна) знайти своє місце в вирішенні проблеми модернізації всієї національної системи освіти через злагоджені дії її структур на єдиній об'єднуючій основі. Більше того, саме недержавна освіта в багатьох випадках може стати лідером цієї модернізації та ініціювати певні змістовні інновації.

В останні роки з'явилася велика кількість наукових праць присвячених інтеграційним процесам, що мають в основному фрагментарний характер. Водночас почали проводитися дослідження розвитку освітньої галузі як цілісної системи на основі поглибленої демократії, а саме філософії людиноцентризму, що може бути об'єднавчою національною ідеєю України [5]. Як поглиблення цієї філософії розвивається ідеологія еколюдиноцентризму, що сприяє ліквідуванню різних інсинуацій з приводу верховенства людини над природою з поглибленням органічного зв'язку людини з оточуючим природним середовищем без нанесення шкоди від людської діяльності [2; 3].

Мета статті — розглянути деякі змістовні компоненти модернізації національної системи освіти в Україні в контексті реалізації ідеології еколюдиноцентризму та визначити роль недержавної освіти у такій модернізації.

Щоб модернізація освітянської галузі здійснювалася з системних позицій, потрібна єдина наскрізна системоутворююча ідея, якій би підкорювалися всі складові галузі, в першу чергу заклади освіти — від дошкільних до вищих), а також державні структури. Але крім самої ідеї, потрібно мати ще показники, які б в контексті відповідності цієї наскрізної ідеї фіксували кінцеві результати діяльності закладів освіти, тоді можна буде говорити про злагоджену взаємодію всіх ланок освіти в одному напряму.

Ідеологія еколюдиноцентризму підказує наскрізну системоутворюючу ідею — це сприяння самореалізації людини впродовж життя в рамках загальнолюдської моральності і національної свідомості. Натомість кінцеві результати діяльності закладів середньої освіти пов'язані, в першу чергу, з рішенням головних завдань стратегічного характеру: надати дітям дві ключові компетентності — *навчити вчитися впродовж*

життя і навчити жити разом у міжкультурному суспільстві (соціумах). Кінцеві результати діяльності професійних закладів освіти — це підготовка *конкурентоздатних і конкурентоспроможних випускників*, які відповідають параметрам професійних стандартів. Останні розробляються за допомогою роботодавців, при використанні методів факторно-критеріальної кваліметрії [4].

Ключовим важелем рішення цих головних завдань є розвиток аналітично-пізнавальної активності (АПА) особистості, який фіксується виміряним (на основі факторно-критеріальної кваліметрії індексом АПА [7]. Саме він характеризує: навчили дитину вчитися, чи ні (а не наявність високих оцінок за знання, в тому числі в центрах незалежного оцінювання).

Якщо АПА особистості орієнтована на засвоєння фундаментальних ядер знань з кожного предмету і одночасно самопізнання власного "Я" (плюс англійська мова), буде вирішена як проблема "навчити жити разом", так і завдання підготовки *конкурентоздатних випускників*. І орієнтація при цьому АПА на засвоєння актуальних знань і вмінь зробить їх *конкурентоспроможними впродовж життя*.

Отже, *інноваційним* тут буде, в першу чергу, *розвиток у дітей аналітично-пізнавальної активності шляхом її діагностування за допомогою факторно-критеріальної кваліметрії* [4], з *використання самих різних методів її підвищення, починаючи з цільових діагностичних ігор для спостереження за проявами якостей кожної окремої дитини дошкільного віку.* Результати таких спостережень обов'язково мають обговорюватися з батьками і фіксуватися у спеціальних карточках досягнень дитини протягом усього періоду перебування її у закладі дошкільної освіти.

У контексті ідеології еколюдиноцентризму це і буде означати додержання системоутворюючої ідеї сприяння самореалізації людини впродовж життя наскрізним чином. Складовою кінцевих результатів діяльності закладу середньої освіти (починаючи з молодших класів) в першу чергу та ж сама *аналітично-пізнавальна активність (АПА)*, що обумовлює навчання "назавжди". Чим вище ця аналітично-пізнавальна активність, тим більше оновлення знань і вмінь, а також їх структурування і відбір необхідної інформації стає *внутрішньою потребою самого учня, в наступному випускника, а потім фахівця*.

У зв'язку з цим, розвиток аналітично-пізнавальної активності у дитини та фіксація його рівня у вигляді кваліметричного індексу (АПА) стає одним з найважливіших кінцевих результатів діяльності усіх закладів освіти [6]. Орієнтація АПА учнів на самопізнання власного "Я", усвідомлення своїх особистісних якостей, рис характеру, цінностей, здоров'я, психомоторних якостей, а головне — моральності (плюс знання іноземних мов) дає основу для висновку: навчила школа дитину жити разом у мультикультурному суспільстві чи не навчила. Особливо треба виділити знання учнями рівня своєї моральності, бо повага до інших людей (їх релігії, традицій, цінностей тощо) є підґрунтям комфортних стосунків без конфліктів в будь-якому соціумі.

Одночасно змінюються умови формування компетентного контингенту абітурієнтів, а потім і студентів, наприклад, у ЗВО. Щоб готувати *конкурентоспроможних і конкурентоздатних випускників* цих закладів, головним критерієм є високий індекс АПА, а не традиційні оцінки за певними предметами. Сам по собі високий індекс АПА вже буде означати, що абітурієнт буде успішно вчитися, але за однією умовою, коли його професійно особистісні якості відповідають обраній професії, що визначає його профпридатність.

В такому разі виникає питання — що заважає недержавним закладам освіти, які можуть обійтися без багатьох бюрократичних перепон, розпочати процес змістовної модернізації функціонування ЗВО в руслі реалізації ідеології еколюдиноцентризму.

Згідно об'єднуючої системоутворюючої ідеї "сприяння самореалізації особистості впродовж життя", можна вже з першого курсу розпочинати процес діагностування на кваліметрічній основі індексу аналітично-пізнавальної активності (АПА) студентів, попередньо визначивши рівень сформованості внутрішніх факторів, що детермінують професійне зростання для того щоб мати можливість порівняти ефективність проведеної роботи не лише безпосередньо у процесі професійної підготовки, але і потім, на етапах реалізації професійної діяльності. Після чого послідовно концентрувати зусилля викладачів на поступове зменшення репродуктивних методів навчання і збільшення розвивальних, тобто тих, які сприяють засвоєнню студентами знань на рефлексивному рівні і розвивають аналітично-пізнавальну активність, яка фіксується відповідним індексом на кваліметрічній основі.

На нашу думку, для відстеження динаміки стану АПА і рівнів формування професійно значущих якостей майбутніх фахівців в процесі фахової підготовки, потрібно їх діагностику проводити як мінімум у декілька етапів [1; 2]:

1) при вступі до ЗВО (профорієнтаційна діагностика) — з метою визначення готовності до підготовки за обраним фахом, виявлення базових професійно значущих якостей особистості; професійного хисту, здатності та готовності до вивчення професійно орієнтованих дисциплін; стану інтересів, мотивів до обраного фаху (професійна спрямованість);
2) протягом другого-третього курсу — з метою виявлення найголовніших професійно значущих якостей особистості, рівня їх розвитку для координації освітнього процесу;
3) на четвертому курсі в процесі вивчення фундаментальних, професійно орієнтованих дисциплін — з метою формування інтегральної готовності студентів до проектування фахової діяльності, розробки власної стратегії професійної самореалізації [1, *166–167*].

При цьому саме в недержавній освіті її лідери можуть розпочати важливий процес підвищення конкурентоспроможності випускників ЗВО шляхом чіткої орієнтації на інноваційні професійні стандарти, в яких відображається рівень наявності необхідних професійно особистісних якостей. Останні розробляються тріадою організацій: союзом роботодавців, державними центрами зайнятості та самими ЗВО. Ініціаторами таких стандартів можуть бути недержавні ЗВО.

Отже, аналіз реформаційних дій в напряму їх рішення показав, що досі не знайдено те ключове і головне, на чому слід сконцентрувати всю увагу, щоб національна система освіти стала фундаментальною основою модернізації України та її державно-управлінського механізму для підвищення якості людського потенціалу країни, та в напряму підвищення якості життя громадян.

В контексті реалізації ідеології еколюдиноцентризму таке головне завдання визначаються достатньо чітко через сприяння самореалізації особистості впродовж життя. Мова йде про надання учням в школі двох ключових компетентостей: "навчити вчитися" впродовж життя та "жити разом в мультікультурному суспільстві". А професійні заклади освіти повинні готувати конкурентоздатних і конкурентоспроможних випускників, здатних самореалізуватися у власних інтересах та інтересах роботодавця (суспільства). Це і буде означати кінцеві результати діяльності закладів освіти, що стає підґрунтям для формування культури цільового управління (КЦУ) в закладах освіти.

Перехід на культуру цільового управління закладів освіти може здійснюватися без експериментальної перевірки кваліметричного інструментарію вимірів АПА та інших особистісних якостей, навчання вчителів їх користуванню.

Ініціатива в проведенні системно організованих експериментів може належати саме недержавній освіті, зокрема її лідерам, що мають у своєму складі заклади різних ступенів освіти (від дошкільних до вищих). Освітній державно-управлінський механізм, який очолює сьогодні управлінська еліта без стратегічного бачення власного шляху розвитку національної системи освіти, зробити щось суттєве в цьому напрямі не спроможна.

На основі одержаного досвіду і обробки експериментальних даних, потрібно розпочати готувати системну правову базу для переходу всіх закладів освіти та освітніх структур (також в органах місцевої та регіональної влади) на інноваційну культуру цільового управління за кінцевими результатами, що і повинно стати продовженням цих досліджень.

Джерела

1. Головач Н. В. Діагностика стану професійно значущих якостей у процесі підготовки фахівців з управління персоналом та економіки праці / Н. В. Головач // Вісник Луганського Національного університету ім. Т. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. — 2016. — Ч. ІІ. Квітень. № 3 (300). — С. 165–172.
2. Дмитренко Г. А., Солодков В. Т. Інноваційна методологія модернізації національної системи освіти в контексті ідеології еколюдиноцентризму [текст]. / Г. А. Дмитренко, В. Т. Солодков // Вісник післядипломної освіти. — Київ: Атоколгруп, 2015. — Вип. 14. — С. 41–51.
3. Дмитренко Г. А. Еколюдиноцентризм як фундаментальна основа консолідації нації / Г. А. Дмитренко// Віче. 2015. — № 22. — С. 15–17.
4. Кваліметрія в управлінні: гуманістичний контекст : навч. посіб. / Г. А. Дмитренко, О. Л. Ануфрієва, Т. І. Бурлаєнко, В. В. Медвідь (за заг. ред. Г. А. Дмитренка) — К. : Видавництво “Аграрна освіта”, 2016. — 335 с.
5. Кремень В. Г. Філософія людино центризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. — 2-ге вид. — К.: Знання України. 2011. — 520 с.
6. Культура цільового управління в національній системі освіти: гуманістичний контекст [текст]: кол. мангр. / О. Л. Ануфрієва, Т. І. Бурлаєнко, Г. А. Дмитренко [та ін.]: за заг. ред. Г. А. Дмитренка, В. В. Олійника. — Луцьк: Вежа — Друк. 2017. — 412 с.
7. Лук’янчук-Арутюнян Я. А. Аналітично-пізнавальна активність учнів: сутність та можливості діагностування у загальноосвітніх навчальних закладах / Я. А. Лук’янчук-Арутюнян // Освіта та розвиток обдарованої особистості : щоміс. науково-метод. журнал. — № 8(51) серпень. 2016. — С. 38–44.